

Жебрачка.

В галереи образивъ мижъ найсвижішымъ творамы штуки звертавъ на себе найбильшу и майже выключну увагу публики образъ одного молодого артиста, который вымалюавъ на полотни звычайну миську стару жебрачку въ прыродній величыни и зъ такою реальною правою, що выдци чудувались и не моглы начудуватись, хвалилы и не моглы нахвалытысь молодого артиста...

Одного літнього дня стояло передъ згаданымъ образомъ трое людей: досыть ще молодый чоловикъ, молода, дуже хороша и писля найновійшої моды вбрана пани, мабуть його жинка, и моладенька, такожъ велимы гарна и зо смакомъ убрана панночка, мабуть сестра старшої дамы. Вси трое стоялы рядомъ передъ образомъ, а зъ ихъ очей такъ и пробывався нимый зачудъ и те оставпиння, въ яке чоловика де-колы вправляє правдывый твирь штуки.

Въ зали було сымъ разомъ выимково дуже мало людей, бо день бувъ надто гарячий, а кримъ того вже зблыхався полудень, для того товарыство, выйшовши зъ першого вражиння и ни на кого не оглядаючись, почало зъ собою въ пивъ голосу розмовляти.

— Ахъ, Боже!—заклыкала хороша пани,—до того справди треба вже великои здібности, щобъ намалювати такий образъ и впровадыты чоловика въ таку ілюзію!

— Здається, вона такъ и дывыться на насъ своими старечыми очыма и от-отъ промовыть жалиснымъ голосомъ:— Дайте шажокъ Хрыста рады!—додала молода панночка и тяжко зитнула.

— Въ тимъ власне лежыть суть штуки, — сказавъ панъ зъ повагою.—Представыты ричъ такъ, якъ вона въ дійсности йесть, влыты въ неи жыття, а кримъ того, осинты іи певною мирою идеальности— належыть до справдишныхъ артыстивъ; тожъ и авторъ тои картины, якъ зачуваты—молодый ще чоловикъ, справди мае передъ собою велыку будучнистъ.

Товарыство подалось килька крокивъ назадъ и зновъ потонуло въ огляданню картины.

— Визьмить, прошу васъ, пидъ увагу те лыце!—ставъ говорыты панъ до своихъ товарышокъ.—Артысть навмысно вылывъ на голову своеи старой цилай снипъ соняшного проминня, щобъ вси рысы іи лыца булы тымъ выдатнійшымы, и справди осягнувъ тымъ свою циль, бо передъ нашымъ окомъ не може укрытысь ни найменьша подробыця, потрибна до схарактерызовання того лыца. Дывиться, зъ якою вирностю виддани вси його рысы, ти старечи, давнього блеску позбавлени очи, тая сить несчысленныхъ зморшкivъ... або ти уста, на пивъ роскрыти беззуби,— здаеться, воны нибы порушаються...

— Справди чудесно!—заклыкалы обыдви пани.

— Се ще ничего,—говорывъ панъ дальше,—се ричъ вправы и техники. Найголовнійша ричъ въ тимъ, що артысть умивъ вдыхнуты въ свій малюнокъ справдишне жыття. Погляньте на нього зъ бильшою увагою: чы не говорыть зъ того лыца бида, нужда, голодъ, а може ще й слабистъ, однымъ словомъ—жыття? Здаеться, та старенька своимы очыма, своимы зморшкамы, своимы посынилымы губамы просить насъ, благае о помичъ, здаеться—видъ нашого мылосердя залежыть іи спасення, іи истновання... Шо жъ—чы не такъ?

— Ахъ, правда!—заклыкалы обыдви пани, а старша дама додала:— Въ сей ғхвыли здаеться мени, що я почуваю мылосердя. Се дійсно штука: за помиччю образу выклыкаты въ людьни подибне почування...

— А до того яка пропорція, яка симетрія лежыть въ цилости картины! — говорывъ дальше панъ. — Вси барвы видповидно розложени, нищо не замазане, все якъ найстареннійше выкичене, однимъ словомъ—правдывой твиръ штуки! Але погляньте теперь уважно на середыну полотна и скажить мени—що вамъ найбильше впадае въ очи?

Пани стала уважно дывытись на картины, однакъ не говорылыничего. Панъ добувъ зъ кышени картку паперу, згорнувъ ѹи въ трубку и подавъ свой жинци.

— Подывысь черезъ ту трубку!

Жинка заплющила одно око, а до другого прыложила звытокъ паперу й уважно прыглядалась картины.

Ривночанско панночка звынула въ трубку обыдви долони й соби стала въ той спосибъ дывытись на образъ.

— Ну и що жъ вы выдите?

— Я выджу руку,—видловила жинка,—и та рука мовъ то видстае видъ полотна.

— А зъ другоги руки выдно лышъ голый ликоть,—додала панночка, червонючы.

— На те власне я хотивъ звернуты вашу увагу,—сказавъ панъ зи вдоволеннямъ. Одною рукою, зъ котрси видно лышъ голый ликоть, прытрымуе жербачка свои лахы (однакъ ся рука не видграе тутъ важной роли), а другу вытягнула по мылостыню. И власне що до тои вытягненої руки показавъ молодый артыстъ величезный талантъ, майже геній артыстычный. Бо не тильки, що та рука виддана якъ не можна лучше зо всима зморшкамы й жыламы та що тутъ въ найвышымъ стелени ѹе захована перспектыва, черезъ що выдается, мовъ бы та рука видставала видъ полотна, мовъ бы соняшне свитло на нїй рушалося, перелывалось,— але найважнійше то се, що вона зъ выразомъ лыця творить гармонію, сказаты бъ, одну цилистъ... Обїйтить лыше однимъ поглядомъ и лыце, и вытягнену руку жебрачки... Чы не замичаете теперъ, що той бидолашныи выразъ убожества и нужды и голоду, на который я выше звертавъ вашу увагу, выступае теперъ жывійше и жывійше порушае людське серце?

— Ахъ, такъ!—промовыла старша пани,— я навить поччуваю въ тій хвыли якесь неопысане зворушлення въ грудяхъ, а до очей тыснутся мени слізы... на правду!

Вона повела хусточкою по лыци.

— Ахъ, що за дыво!—заклыкала панночка.—Чоловикъ хвылямы забувае, що се полотно, и ось-ось готовъ сягнути до калыткы, щобъ втыснуты въ ту руку мылостыню... А цикава ричъ,— додала вона,— кильки сей образъ мигъ бы коштуваты?

— На симъ я такъ дуже не розуміюся,—видповивъ панъ,— але завсигды здається мени, що винъ повыненъ що найменьше коштуваты десять тысячъ коронъ.

— Не знаты, чы його хто купытъ?...

— Чому ни! Така картина може окрашаты найсвітлійши сальоны.

Вси трое, надывавшись доволи на цинну картину, выйшли зъ залы, перейшли черезъ великий коридоръ и явылысь на площи, що розстелялась передъ галерею образивъ.

— А теперъ, голубичку,—промовила мылымъ голосочкомъ молода пани до свого чоловика,— пидемо до-дому на обидъ... я ка-Зала кухарци зготуваты для тебе найбильшъ улюблени потравы... але по дорози вступымо до базару... Я хочу сторгуваты ту шовкову матерію на сукню, про котру я недавно тоби говорыла, а ты обицяявъ заплаты.

— То вступимъ до базару!—видповивъ недбало панъ.

Вси трое перейшли черезъ площе и малы вже завернуты въ бичну улыцю, на котрій знаходывся славный базаръ, колы въ тимъ якась жебрачка, що стояла на рози улыци оперта о муръ, вытягнула до ныхъ суху руку та стала лебедиты слабымъ голосомъ:

— Ахъ, ласкави панство! я ще ныни ничего не йила... я така голодна, така хора... змылосердиться надъ нещасльвою, подайте мылостыню Хрыста рады!...

Але панство не звертало на неи ни найменьшои увагы и йшло все впередъ поважною ходою. И на що имъ звертати на неи увагу? Кильки то такыхъ самыхъ жебрачокъ стричають воны що-дня на улыцяхъ миста?

Тоди жебрачка,—не знаты вже, для чого: чы й такъ докучывъ голодъ, що вона за всяку цину хотила достаты мылостыню, чы вона мала яку иншу гадку (вона дывилась передъ тымъ на браму, що вела до галереи образивъ), — виддилылась видъ муру, заступила дорогу молодій, хороший пани й диткнулась своїми холодными пальцями і ручки, щобъ тую красну рученьку поцилувати.

— Ахъ, Боже мій!—скрикнула молода пани,—якъ же мене наплякала якась огыдна баба! не добрѣ мени робыться, серце беться!—и мицно вчепилася рамена свого чоловика.

Вси тры прыспишилы ходу.

— Ахъ! и якымы вже зухвалымы стауть ти неробы! Вже спради небезпечно показатысь на улыци! — заклыкала зъ обуреннямъ молода панночка.

— Я вже килька разивъ у газетахъ звертавъ увагу магистрату на сей нагнитокъ суспильности, що непокоить спокійныхъ людей, — сказавъ панъ, — але магістратови, а ни поліції навить не сnyться взятысь за яки-будь мири въ тимъ взгляди...

Вси троє пишли прыскоренымъ крокомъ до базару.

Шкода, що ти люде не прыглюнуlyсь лучче тiй напастливій жебрачи... Була то власне та сама стара жебрачка, що послужила за модель молодому многонадiйному артистови до його славного образу; та сама, що на iи портретъ на выстави вси троє панство такъ дывувались, такъ нымъ запалювались; та сама у власнiй особи, тильки що, правда — на образи була вона „осинена певною мирою идеальности“...

